

Wrocław, 1 września 2026

Anna Majewska-Tworek
Instytut Filologii Polskiej
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz całokształtu dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr Michaliny Biernackiej w związku z jej wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego¹

1. Sylwetka naukowa Habilitantki

Pani dr Michalina Biernacka w 2008 roku uzyskała stopień magistra filologii polskiej ze specjalnościami: nauczycielską oraz nauczanie języka polskiego jako obcego/drugiego na Uniwersytecie Łódzkim. W 2010 roku, także na Uniwersytecie Łódzkim ukończyła studia na kierunku filologia południowosłowiańska na poziomie licencjackim. W 2012 roku uzyskała stopień doktora na podstawie rozprawy pt. „Fonetyka w nauczaniu języka polskiego jako obcego”; promotorem rozprawy była prof. dr hab. Bożena Ostromięcka-Frączak, a recenzentami: dr hab. Maria Witkowska-Gutkowska, prof. UŁ oraz prof. dr hab. Władysław Makarski. Ponadto w 2018 roku ukończyła studia podyplomowe w Pomagisterskim Studium Logopedycznym Uniwersytetu Warszawskiego.

W latach 2008-2012 była zatrudniona na stanowisku asystenta w Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej w Instytucie Filologii Polskiej i Logopedii na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Natomiast od 2012 jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie (do 2017 r. Katedrze) Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej w Instytucie Filologii Polskiej i Logopedii na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Dr Michalina Biernacka wykonuje też zawód lektora. Od 2014 jest lektorem języka polskiego jako obcego w Centrum Języków Obcych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

¹ Recenzja została przygotowana na podstawie art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Pani dr Michalina Biernacka ma więc imponujące, wzajemnie się uzupełniające wykształcenie językoznawcze, glottodydaktyczne, logopedyczne, które umożliwia Jej podejmowanie kolejnych coraz bardziej samodzielnych projektów naukowych. Ich ukoronowaniem jest monografia habilitacyjna „Interferencja – błąd – akcent. Wybrane zagadnienia fonodydaktyczne w perspektywie badań empirycznych” (2025).

2. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitantki

2.1. Autorstwo/współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych po uzyskaniu stopnia doktora

Pani dr Michalina Biernacka jest autorką łącznie 58 publikacji, z czego 50 powstało po uzyskaniu stopnia doktora. Na dorobek publikacyjny składa się wymieniona powyżej monografia (główne osiągnięcie naukowe), trzy redakcje monografii wieloautorskich (we współautorstwie), trzy redakcje tomów czasopisma „Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” w serii Acta Universitatis Lodzensis (we współautorstwie), 21 rozdziałów w monografiach wieloautorskich (2 we współautorstwie), 17 artykułów w czasopismach (w tym dwie recenzje i 3 artykuły we współautorstwie) oraz 5 książek dydaktycznych (w tym poradnik dydaktyczny opublikowany na podstawie rozprawy doktorskiej oraz trzy podręczniki we współautorstwie).

Artykuły dr Michaliny Biernackiej ukazały się zarówno w czasopismach polskich, jak i zagranicznych. Są to: „Poradnik Językowy”, „Prace Filologiczne”, „Academic Journal of Modern Philology”, „Logopaedica Lodzensia” oraz „Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, Vandenhoeck & Ruprecht, Harrassowitz Verlag (Polyslav).

Wśród opublikowanych tekstów dominuje tematyka związana z metodami i technikami nauczania wymowy cudzoziemców lub analizą wymowy polskiej jako obcej. Habilitantka zgłębiała też w swych tekstach zagadnienia pisowni, zwykle w powiązaniu z przyswajaniem systemu fonologicznego. Interesowało ją również znaczenie słuchu mownego i artykulacja w przyswajaniu języka, a także problem terminologii glottodydaktycznej. W dorobku dr M. Biernackiej występują też teksty, które traktują o nauczaniu lektorów oraz takie, które dotyczą frazeologii.

Wobec powyższego warto więc podkreślić różnorodność tematyczną i zróżnicowanie zainteresowań badawczych dr Michaliny Biernackiej. Liczba cytowań wszystkich prac

naukowych według Google Scholar wynosi 108, a indeks Hircha (h-indeks) według Google Scholar: 5.

2.2. Kierowanie projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Dr Michalina Biernacka wzięła udział w trzech różnych projektach badawczych: PractiCAL, 2012 r., Otwarta Łódź, 2020 r., Nauka fonetyki polskiej przez kulturę (KulFon), 02.12.2024 – 01.12.2025.

W ostatnim była kierownikiem badawczo-dydaktycznym. Projekt był finansowany przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej w ramach programu Promocja języka polskiego (nr BJP/PJP/2024/1/00013). Zwieńczyła go publikacja podręcznika. Miał on podbudowę naukową, będącą punktem wyjścia całej koncepcji. Dr Michalina Biernacka była koordynatorem całego projektu, a także koordynatorem modułu fonodydaktycznego, wykonawcą w module teoretycznym dotyczącym fonetyki języka polskiego, wykonawcą w module logopedycznym, współautorem koncepcji metodycznej, współautorem wszystkich części podręcznika, współautorem opracowania graficznego publikacji, koordynatorem nagrań do podręcznika (praca w studio, montaż nagrań), redaktorem i głównym korektorem.

Efektem projektu jest bardzo wartościowa publikacja o charakterze popularnonaukowym w odmianie dydaktycznej. Publikacja jest nowoczesnym podręcznikiem z bogatą obudową dodatkowymi materiałami. Realizację projektu należy ocenić bardzo wysoko. Budzi podziw rozmach i pogłębione zrozumienie współczesnych potrzeb w zakresie nauczania wymowy polskiej jako obcej. Materiały są przeznaczone dla osób ukraińskojęzycznych. W podręczniku widać, że trudności towarzyszące osobom ukraińskojęzycznym w przyswajaniu polskiego systemu fonologicznego musiały być wcześniej dokładnie rozpoznane. Ze zbioru ćwiczeń wyłania się pogłębiona wiedza teoretyczna (m.in. z zakresu glottodydaktyki, fonodydaktyki, fonetyki i fonologii), doświadczenie w jej zastosowaniu praktycznym, a także umiejętność w przedstawianiu jej w formie popularnonaukowej. Jest to dorobek wynikający z wieloletnich poszukiwań naukowych i lektorskich Michaliny Biernackiej i kierowanego przez nią Zespołu. Zbiór ćwiczeń „Kulfon, czyli kulturowa fonetyka” jest oryginalnym, spójnym w swej koncepcji dziełem. Glottodydaktyka polonistyczna nie dysponowała do tej pory tak szerokim opracowaniem do nauczania wymowy. Bogaty zbiór ćwiczeń w podręczniku „Kulfon, czyli kulturowa fonetyka” oswaja trudną płaszczyznę języka, jaką jest system fonologiczny. Dostarcza bowiem fachowych narzędzi do tego celu nauczycielom, lektorom, uczniom, studentom w Polsce i na Ukrainie, a także w innych zakątkach świata.

2.3. Udział w konferencjach, sympozjach, stażach naukowych

Dr Michalina Biernacka jest osobą bardzo aktywną naukowo i współpracuje z wieloma ośrodkami w kraju i zagranicą. Dbała o swój rozwój, biorąc udział w programie Erasmus+ i międzynarodowej konferencji na Uniwersytecie św. Cyryla i św. Metodego w Wielkim Tyrnowie w Bułgarii. Współpracowała również z ośrodkami naukowymi w Czechach i Chorwacji, a także z Polskim Uniwersytem na Obczyźnie w Londynie (PUNO). Współpracowała z Charkowskim Uniwersytem Narodowym im. Wasyla Karazina w Ukrainie. Prowadziła tam badania w nurcie fonetyki porównawczej w ramach projektu *Nauczanie fonetyki przez kulturę (KulFon)* realizowanego w Programie Języka Polskiego NAWA. Od 2014 roku zajmuje się badaniami wymowy cudzoziemców dzięki współpracy z Centrum Nauczania Języków Obcych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Z kolei dzięki podyplomowym studiom na Uniwersytecie Warszawskim rozszerzyła swój warsztat badawczy i zajęła się obiektywną analizą cech wymowy cudzoziemców.

2.4. Działalność ekspercka, członkostwo w organizacjach i towarzystwach naukowych

Jako ekspert organizuje liczne wydarzenia popularnonaukowe, a także recenzuje prace naukowe, dydaktyczne oraz popularnonaukowe. Była m.in. recenzentką podręcznika fonodydaktycznego „Łatwo ci mówić! Ćwiczenia fonetyczne dla obcokrajowców uczących się języka polskiego” autorstwa Katarzyny Bednarskiej-Adamowicz, Kamili Dembińskiej i Agnieszki Małyskiej (Warszawa 2019).

Jako ekspertka prowadziła zajęcia na podyplomowych studiach dla nauczycieli: Nauczanie języka i kultury polskiej poza Polską w Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie z siedzibą w Londynie (PUNO). W latach 2021–2022 nauczwała na utworzonych na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki studiach podyplomowych: Nauczanie języka polskiego i kultury polskiej poza Polską (online).

Dzięki rosnącemu doświadczeniu naukowo-badawczemu została zaproszona do współpracy z Zespołem Języka Polskiego poza Granicami Kraju, działającym w Radzie Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. W ramach pracy Zespołu współorganizuje seminaria oraz konferencje.

3. Osiągnięcia naukowe po uzyskaniu stopnia doktora, stanowiące wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej – ocena rozprawy habilitacyjnej

Monografia „Interferencja – błąd – akcent. Wybrane zagadnienia fonodydaktyczne w perspektywie badań empirycznych” jest obszernym opracowaniem zagadnień związanych z trzema terminami wymienionymi w tytule (interferencją, błędem, akcentem) w kontekście glottodydaktyki polonistycznej, która stopniowo wyodrębnia się jako samodzielna dyscyplina naukowa. Habilitantka podjęła się ambitnego zadania, a mianowicie dyskusji i szczegółowej analizy znaczeń trzech terminów nieodzownych w naukowej dyskusji glottodydaktycznej i praktycznej aktywności glottodydaktyków zajmujących się na co dzień nauczaniem języka polskiego jako obcego, a w tym – wymowy polskiej jako obcej.

Praca ma przejrzystą strukturę. Składa się z pięciu rozdziałów właściwych, wstępu, zakończenia, a także – bibliografii, spisu tabel, spisu wykresów, spisu schematów. Trzy pierwsze rozdziały Autorka poświęciła zagadnieniom teoretycznym. Dyskutuje w nich zagadnienia związane z tzw. lapsologią glottodydaktyczną, terminologią w języku specjalistów, prezentuje również badania fonodydaktyczne w nurcie badań fonodydaktyki polonistycznej. Już w tej części przejawia się wielka troska dr Michaliny Biernackiej o uporządkowanie terminologiczne w obrębie zagadnień nauczania wymowy polskiej jako obcej zarówno w nurcie teoretycznym, jak i praktycznym. Jak wiadomo, ściśle określony przedmiot badań oraz uporządkowana terminologia to niezbędny warunek uznania danego obszaru badań za odrębną dyscyplinę, o co przedstawiciele glottodydaktyki nie tylko polonistycznej od dawna bardzo zabiegają. Podjęcie więc takiego tematu przez dr Michalinę Biernacką ma duże znaczenie dla rozwoju glottodydaktyki jako nauki. W rozdziale III Autorka przedstawiła różne perspektywy naukowego opisu terminów: formalną, leksykalną, semantyczną, pojęciową, socjokognitywną. Dyskusja w tej części pracy służy wypracowaniu modelu analizy własnej, zaprezentowanej w rozdziale V, najobszerniejszym i najbardziej rozcłonkowanym. Rozdział V prezentuje szczegółową i godną podziwu dyskusję naukową nad wymienionymi wyżej terminami według oryginalnie opisanej metody, opartej na triangulacji, której zastosowanie również zostało przekonująco w pracy uzasadnione. Autorka analizę trzech terminów oparła na jednym schemacie, co wprowadziło porządek do opisu. Analizę lingwistyczną stanowi szczegółowe studium w perspektywie gramatyczno-leksykalnej oraz semantyczno-pojęciowej. Natomiast analiza socjolingwistyczna została przeprowadzona na podstawie ankiet oraz wywiadów przeprowadzonych z doświadczonymi glottodydaktykami. Obie perspektywy są bardzo cenne i interesujące. Szczególnie ciekawie się jawi negocjowanie znaczenia terminu „akcent” w nurcie glottodydaktycznym, co szczegółowo zostało przez Habilitantkę wykazane. Monografia ujawnia bogaty warsztat naukowo-badawczy Pani dr Michaliny Biernackiej, docenienie przez

nią wiedzy zarówno lingwistycznej, jak i glottodydaktycznej, szacunek do różnych perspektyw opisu odnalezionych w literaturze związanych z przedmiotem badań. Ważnym wątkiem w pracy jest próba odróżnienia warsztatu glottodydaktycznego i logopedycznego w sytuacji nauczania wymowy cudzoziemców. Bardzo sprawnie i w oryginalny sposób Badaczka opracowała metodologię w nurcie analizy socjolingwistycznej. Odważnie bowiem stwierdziła, że dane pochodzące z ankiet nie są dla niej wystarczające. Zdecydowała się więc na przeprowadzenie interesujących, niepowtarzalnych wywiadów z fachowcami na temat stosowania przez nich trzech terminów: interferencja, błąd, akcent.

Warto podkreślić ogrom pracy i dociekliwości, który widać w każdej części pracy. Każda część wymagała bowiem innej strategii badawczej, innej literatury stanowiącej stan badań, a także samodzielności w podejmowaniu decyzji, by stale oraz w odpowiedni sposób doprecyzowywać pozyskiwane dane. Trzeba tutaj zauważyć, że wywiady wymagały odrębnego opracowania technicznego oraz odrębnej analizy naukowej. Nie każdy badacz zdecydowałby się na zgłębianie zagadnień, uzupełnianie danych przez ogląd spontanicznej wypowiedzi w ramach rozmowy naukowej.

Całość jest imponująca i od początku do końca budzi zaciekawienie. Należy docenić trud młodej Badaczki w podejmowaniu dyskusji nad terminologią. To trudne i żmudne zadanie. Habilitantka uczyniła atrakcyjne w postępowaniu naukowym. Można zaryzykować stwierdzenie, że zaproponowała sposób naukowego dociekania istoty terminu w danej dyscyplinie. Wykazała się pogłębionym, bardzo rzetelnym warsztatem teoretycznym, zręcznością w formułowaniu pytań badawczych, a także naukowym sprytem w pozyskiwaniu odpowiedzi na wcześniej postawione pytania. Badaczka panuje nad wykładem teoretycznym, który wykorzystuje do analizy w rozdziale V. Praca jest więc spójna, przemyślana. Należy również podkreślić wagę rozdziału metodologicznego (rozdz. IV), w którym scharakteryzowała zarówno badania pilotażowe, jak i właściwe, a także dokładnie opisała autorski sposób prowadzenia badań nad terminami w kontekście lingwistycznym oraz socjolingwistycznym. Ponadto w tej części zapoznaje czytelników z metadanymi uczestników jej badań (opis grupy badawczej).

Dr Michalina Biernacka powołała się w swej pracy m.in. na klasyczne badania Stanisława Gajdy, Franciszka Gruczy, Stanisława Grabiasa. W ich pracach odnalazła drogowskazy dyskusji nad terminami w ramach specjalistycznych odmian polszczyzny. Był to bardzo dobry punkt wyjścia w prowadzeniu analizy. Następnie Habilitantka dobrze zapanowała warsztatowo nad ogromem materiału i wielością wątków w naukowej analizie trzech terminów. Opisała je z

kilku perspektyw. Każdy z nich zanurzyła w ciekawej dyskusji naukowej. Wykazała tym samym, że jest zdolna do samodzielnego formułowania pytań badawczych oraz samodzielnego i rzetelnego poszukiwania na nie odpowiedzi.

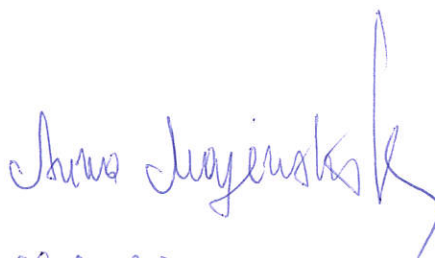
Monografię oceniam więc bardzo wysoko. Jest cennym opracowaniem naukowym, wnoszącym nową wiedzę do glottodydaktyki polonistycznej oraz współczesnego językoznawstwa.

4. Konkuzja

Prowadzone przez Habilitantkę prace naukowe dobrze wpisują się w potrzeby polonistycznego środowiska glottodydaktycznego. Należy też uznać, że Jej rozprawa – będąca podstawą przewodu habilitacyjnego – stanowi istotny wkład w rozwój glottodydaktyki polonistycznej.

Habilitantka opanowała warsztat naukowy w stopniu umożliwiającym Jej prowadzenie samodzielnych badań w dyscyplinie językoznawstwo i/ lub kierowanie nimi w tym obszarze czy też ocenę dorobku naukowego innych badaczy.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzam, że całokształt osiągnięć dr Michałiny Biernackiej spełnia wymogi przedstawione w ustawie z 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a tym samym może stanowić podstawę do nadania Kandydatce stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo.

1,09.2026

